

KATRI NAUKARI
YHDEN
PUUN TUHO

KATRI NAUKARI

Yhden puun tuho

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Tekijä kiittää tuesta
Jenny ja Antti Wihurin rahastoa
ja Taiteen edistämiskeskusta.

© KATRI NAUKARI JA WSOY 2021
ISBN 978-951-0-46698-8
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
PAINETTU EU:SSA

Matka omaan sisimpään on aloitettava kaukaisista maista. Se kuuluu ikäpolveni tapoihin. Ystäväni ovat iskeneet kätensä multaan farmitöissä Australiassa, opetelleet sukeltamaan Thaimaassa, surffaamaan Balilla ja joogaamaan Intiassa ja löytäneet elämänsä oivalluksen siinä sivussa. Minun tilanteessani varminta on aloittaa itsetutkiskelu mahdollisimman kaukana kotoa ja toivoa, ettei vielä ole liian myöhäistä.

Jonotan vuoroani lasiseinäisessä putkessa. Astumme yksi kerrallaan sisään. Koneen kita nielaisee meidät aikavyöhykkeiden ulottumattomiin, pysähtyneeseen tilaan, jonka ulkopuolella elämä jatkaa kulkuaan. Olen päättänyt, että tämä on viimeinen kerta, kun lennän.

Lähdin tälle matkalle, koska tarvitsin hetken armoa. Olen ollut pitkään matkustamatta, kärsinyt kolmenkymppin kriisistä, kuolemanpelosta ja ympäristöahdistuksesta. Olen yrittänyt ymmärtää luontoa, hengittänyt syvään ja muuttanut elintapojani. Olen yrittänyt selvittää, miten voin tehdä osani, ja yrittänyt olla tuomitsematta muita ihmisiä. Olen pysytellyt kotona ja lenkkeillyt Helsingin meren-

rantaviivaa kuin marttyyri, mielessäni romanttinen kuva täynnä lokiin huutoa, paljaita kallioita ja tuulen pauketta purjeveneiden mastoissa. Olen etsinyt lähiympäristöstäni kauneutta mutta kohdannut tuhon maisemaa: hiekkaa pölyyviä rakennustyömaita, kauhakuormaajien pauhua, ruosteesta värjäytyneitä penkereitä ja kirkkaanvihreitä levälauttoja. Samalla olen tarkkaillut Instagramista, miten muut elävät täyttä elämää ja lentävät maailman ääriin seikkailemaan. En ole päässyt sopuun sisäisten ristiriitojeni kanssa enkä sinuiksi ympäröivän maailman tilan kanssa. Nyt pelkään, että olen lopullisesti kadottanut kyvyn hillitä itseäni.

Olen vältellyt tuhoisia tapoja, mutta tarpeeni kauneuteen, nautintoihin ja huippukokemuksiin ei ole lakannut. Dopamiinin himo on aivojen luontaisinta logiikkaa, niin paljasta ja perusteellista, ettei sitä voi selittää järjellä. Sen vallassa annan itselleni kaiken anteeksi. Myös tämän lentomatkan, joka vie minut lähemmäs itseäni, mutta maapallon kohti tuhoa.

Koneeseen noustessani mietin, kuinka räppäri Kanye West kerran vuokrasi yksityiskäyttöön kaksoikkokerroksisen Boeing 747 -jumbojetin hänen ja tositv-tähti Kim Kardashianin Japanin-matkaa varten. Kardashian esitteli koneen valtavia sisätiloja Instagram-tilillään. Muistan videosta parhaiten tyhjä nahkaiset penkkirivistöt ja pöydälle asetetun eväskorin täynnä houkuttelevia värikkäitä sipsipusseja.

Kun japanilainen stuertti laskee eteeni kasvisruoka-annoksen, ajattelen sipsipussien epäterveel-

listä viettelystä yhä. Pöydälläni höyryä yllätys kuumman metallikannen alla. Ruoan odottaminen on lentokoneissa lempihetkeni. Vihaan nousua ja laskea ja kaikkea muuta siinä välissä. Mutta kun edessäni on muovinen tarjotin ja sillä pieniä syötäväksi tarkoitettuja salaperäisiä asioita, olen täysin onnellinen. Se on onnellisuutta, joka rakentuu tietämättömyydelle – metallikansien ja muovilautasten välisten höyryjen ja tuoksujen illuusionneille, joka antaa luvan unohtaa, että useimmiten lentokoneruoka on pettymys.

Niin kauan kun höyry pysyy kannen alla, hallitsen tilannetta. Turvavöiden merkkivalo palaa, kaikki istuvat paikoillaan omissa riveissään. Ihmisillä on omat nimet, kansalaisuudet, työt, puoliset, lapset, elämät. Omat pelot kytkettyinä vöihin, joiden solki on avattavissa yhdellä nopealla nykäisyllä.

Taivutan foliokannen reunaa ylös ja taittelen sen kaksin kerroin, kolmin kerroin, nelin kerroin. Minun roskani muuttuu pieneksi roskaksi muiden seassa. Se on yksi roska roskien valtameressä, joka veloo juuri nyt jalkojeni alla. Höyry vapautuu ilmaan ja katoaa omille teilleen.

Olen pelkuri, joka kammoaa monia asioita. Pelkään lentämistä ja alapuolellani olevaa merta, ja melkein yhtä paljon pelkään ruokapettymyksiä. Syön kotona samaa ruokaa päivästä toiseen. Minua ei huolestuta mauttomuus tai kyllästyminen, vaan pahojen makujen kohtaaminen. Minua ei kauhistuta päivien toisteisuus, tylsistyminen, vaan paho-

jen päivien olemassaolo. Minua ei aja eteenpäin elämä, vaan alituinen kuolemanpelko. On eletävä hyviä hetkiä varastoon, pahojen päivien varalle. Se saa minut investoimaan itseeni, sijoittamaan älyttömiä summia uhkarohkeisiin tekoihin. Tämä matka on yksi niistä. Investoin itseeni, täydellisten kokemusten kokemiseen ja kasvuun. Olen yhden hengen startup, ponnistan kohti parempaa minää. Jalkojeni alla viilettää maailma, jonka kerrotaan parhaillaan syöksyvän kohti tuhoa.

Kun totuus ateriasta paljastuu, edessäni on odotettu antiklimaksi, mutta onneksi olen kaukana kotoa. Voin kompensoida ruoan aiheuttamaa pettyymystä usealla lasillisella valkoviiniä milloin tahansa. *Unlimited drinks are included.* Lävitseni käy lämmimin huokaus.

Kardashianin ja Westin ökylento palaa jälleen ajatuksiini. Vaikka lähtökohtaisesti vastustan tekoa, tiedän, että jos minut kutsuttaisiin massiiviselle, tavallisen ihmisen hiilijalanjäljelle naureskelevalle Boeing 747 -lennolle, lähtisin heti. Se olisi *once in a lifetime* -kokemus. Samanlainen kuin Titanicin suuruudenhullu neitsytmatka ja sen yläluokkaiset pidot. Niillä kulttuurimme hekumoi yhä, matkan tuhoisasta lopusta huolimatta. Sitäkö tämä kaikki on? Havittelen itsestä nautintoa ja aivoissa huri-sevaa dopamiiniryöppyä, vaikka tiedän, että toimintani saa aikaan kärsimystä ja tuhoa toisaalla.

Aloitan viinikompensaation, ja viini lämmitää rintaani välittömästi. Suljen mielentilaani ulko-

maailman kirkkaudelta suojaavan kaihtimen ja valitsen ruudulle klassikkoelokuvan. Sen keveys johtaa minut yhä syvemmälle unohtamisen pariin. Kahden viinilasillisen jälkeen olen perustellut itselleni lennosta johtuvat, kaikkialle yltävät hiilenmussat jalanjäljet, mutta ruudulla Titanicin matka on vasta alkanut. Alus valmistautuu kyntämään merta kuin viimeistä päivää kristallikruunuineen ja illalliskattauksineen. Leonardo DiCaprion esittämä Jack huutaa merelle olevansa maailman kuningas. Meren yllä ihminen ei mahda itselleen mitään.

Olen yhtäkkiä täynnä murtumia. En ymmärrä enää, miksi olen tällä matkalla. Miksi lähdin? Minähän vastustan matkustelua ja pitkiä lomalentoja.

Olen buukannut netistä itselleni kaikkein halvimmat lennot, sellaiset missä noustaan ja laskeudutaan kolmesti kumpaankin suuntaan. Samaan aikaan kotonani kylmällä vedellä huuhdellut kaurajugurttipurkit nousevat tornina kohti allaskaapin kattoa. Turbulenssi heiluttaa konetta. Kaikki natiisee liitoksissaan.

Vielä hetkeä aiemmin olin vihreän vetolaukkuni kanssa matkalla kohti lentokentälle vievää junaa, kun geelitukkainen sähkösopimusmyyjä yritti pysäyttää minut kadulla. »Oletko onnellinen?» nuorimies huusi vetolaukun jylinän yli toiveikkaana. Pysähdyin ja käännyin katsomaan trendikkäästi mustiin pukeutunutta poikaa pöyristyneenä. Eikö hänen röyhkeydellään ollut rajaa? Tekikö hän puh-

tain mielin kauppaa ihmisten onnellisuutta hyväksi käyttäen? Sekuntien ajan kävin sisäistä kamppailua, oliko tilanne vaivannäön arvoinen. Halusin antaa pojalle läksytyksen siitä, ettei kenenkään onnellisuus ollut hänen asiansa eikä se kerta kaikkiaan ollut kaupanteon väline. »Minun onnellisuuteni ei kuulu kenellekään, se on yksityisasia!» huusin. »Älä koskaan enää ikinä kysy sitä keneltäkään», lisäsin ärhäkästi ylähuuli koholla.

Olin varma, että sanani tekisivät nuorukaiseen vaikutuksen, mutta sen sijaan hän päätti kaataa bensaa liekkeihin. »Miksi onnellisuudestasi ei saa puhua?»

»Käytän vain tuulivoimalla tuotettua sähköä», näpäytin ja lisäsin, että minulle ympäristöasiat olivat tärkeitä. »En missään tapauksessa halua sitoutua toimintaan, joka edistää maapallon tuhoutumista.»

Poika silmäili matkalaukkuani ja piti minua selvästi idioottina.

»Hetkinen. Tämä ei ole sitä miltä näyttää. Minun hiilijalanjälkeni on ikäryhmäni pienimpiä. En yksityisautoile eikä minulla ole lapsia. En shoppaile pikamuotiliikkeissä, enkä käytä aikaani pikaruokaravintoloissa. Olen ollut vegaani jo monta kuu-kautta ja kasvissyöjä yli vuoden ajan. Ostan riisiä ja avokadoja harvoin ja kierrätän roskani HSY:n ohjeiden mukaisesti. Sitä paitsi tämä tässä on ihan pieni matka vain.» Sen sanottuani punastuin. Uusi älykelloni vilkautti valoa muistutuksen merkiksi. »Anteeksi, mutta minun tulisi jo olla kentällä.»

Poika pudisteli päätään, ja minä jatkoin ahdistuneena eteenpäin. Miten kukaan saattoi uhrata moraalisensa ja työskennellä tarjouskauppiaana epäilyttävälle, tunnuksettomalle tuhoa edistävälle energiafirmalle? Hitto.

Onnellisuuden mahdollisuutta ei ole helppo ohittaa. Moni laadullinen asia arjessani riippuu sähköstä. Entä jos menetin juuri elämäni parhaimman tarjouksen? Enhän minä antanut pojalle tilaisuutta kertoa. Entä jos onnellisuuteni lepäsi sittenkin tuon nuoren miehen käsissä, tabletilla muutaman näpäytyksen takana? Olinko juuri tietämättäni pelastanut vai tuhonnut paremman tulevaisuuden?

Tunsin kiihkeää tarvetta kääntyä takaisin ja huuata hänen peräänsä, mutta poika oli jo ylittänyt tien lähestyäkseen seuraavaa uhria. Kaveri! Odota, minulla on perusteluni!

Maaailman pelastuminen oli selvästi vielä kaukana, ja siksi ajattelin, että sallin itselleni yhden viimeisen hedonistisen matkan. Imen sisuksiini kauneuden kokemuksia kaikin aistein kahden viikon ajan. Matkustan Japaniin, jossa luonto ja keino-tekaisuus ovat luontevasti yhtä ja jonka ylimaallista estetiikkaa kehutaan kaikkialla maan tuhoisasta historiasta välittämättä. Matkan suoman etäisyyden turvin saan ajatukseni kasaan ja sitten ilmiannan itseni. Heilutan valkoista lippua ja tunnustan koko maailmalle. Auttakaa! Sillä apua minä tässä taistelussa tarvitsen.

Sisälläni on nyt riisiä, papukastiketta ja viiniä. Olen nauttinut mikrotetun pyöreän sämpylän ja kaitvanut ruokailuvälineet esiin suipon muovipussin sisältä. Olen tullut kylläiseksi. Tämä on se hetki, jolloin ihmisen tulisi ymmärtää olevansa onnellinen. Elimistöissäni kiertää sekaisin vähän sitä sun tätä. (Myös pähkinöitä, jotka olin varannut evääksi, jotta minussa olisi energiaa mahdollisen hätätilanteen koittaessa.) Suljen silmäni. Koneessa matkustaesani en voi vaikuttaa alapuolisen maailman asioihin. Moottorin tasainen hurina peittää alleen pään sisäisen hälyn. Annan elokuvan pyöriä taustalla, se saa mitata aikaa. Siinä vaiheessa, kun laiva uppoaa, on syytä olla jälleen hereillä.

Sanotaan, että ajan kulkusuunnan huomaa entropian lisääntymisessä. Aikakäsityksemme on lineaarinen. Se tarkoittaa, että voimme edetä ajassa vain yhteen suuntaan, ja arkisesti yleistäen kaikki kulkee kohti yhä suurempaa epäjärjestystä. Mitä varmemmin havaitsen ympärillä tuhon merkkejä, sitä lähempänä olen omaa lopullista tuhoani. Sopuisat maailmanajat ovat käymässä vähiin. Kollektiivinen ahdistus tiivistyy. Sen tietää siitä, että somessa ihmiset jakavat toisilleen tuomioita.

Kardashianin ja Westin julkisen lentopröystäilyn jälkeen internet leimahti täyteen katkeria kommentteja. Twitterissä ihmiset raivosivat, miksi superrikkaat eivät lentäneet ympäristöystävällisesti, vaikka heillä olisi siihen varaa. Sillä välin, kun me muut kieltäydyimme muovikasseista, julkkikset

päästelivät ilmaan hiilidioksidia 660 matkustajan edestä, twiiteissä jylistiin. Entä jos tuhoon käytetty raha olisi pistetty ympäristönsuojeluun, joku kysyi. Yksi twiittaaja ehdotti, että »hankkisivat oman planeetan».

Muiden tekojen osoittelu on helppoa ja arkipäiväistä, ja minä rakastan paheksua muiden mukana. On sietämätöntä, että joku hylkää ympäristöarvot pelkän Instagramissa leveilyn tähden. Internetissä vihanpurkaukset syttyvät ja sammuvat, mutta minuun jää jokin kytemään aina. Osoitan paremmuuteni muita tuomitsemalla, vaikka pelkään, että omat arvoni ja periaatteeni ovat yhtä lailla kauppatavaraa yhteisön huomion ja hyväksynnän edessä. Jos Kim ja Kanye käyttäisivät kaiken rahansa ympäristönsuojeluun, harva meistä olisi koskaan kuullutkaan heistä. Ei ole samantekevää, millaisille kuville annamme huomiomme.

Havahdun. Tuuli heittelee konetta. Ilma on lentokoneen meri, ilma on lentokoneen meri, hoen mielessäni ja laitan *Titanicin* pauselle. Etenemme pimeydessä aikavyöhykkeiden halki yli 800 kilometrin tuntivauhtia. Mitä kohti olemme menossa? Näyttöruutu edessäni loistaa kasvoilleni valoa, jota en ansaitse.

Mitä sitten? Eikö minulla ole oikeus elää juuri niin kuin itse haluan? Puolustaudun. Sovittelen. Sisäisten ristiriitojeni välillä on yllättäviä saumoja.

Kiristän turvavyötä ja ristin käteni. En kuulu kirkkoon, mutta voin kai sentään toivoa, että tai-

vaalla on kanssani joku, joka ratkaisee ongelmat puolestani. Ajatussilmukka hiertää tyyneyteni verille. Enkö ole kyllin rohkea kohtaamaan itseäni?

Minä olen läpikotaisin itsetuhoinen yksilö. Tunustettava se on. En kykene elämään kestäväällä ja ympäristöä säästävällä tavalla, vaan hairahdun toimimaan omia arvojani ja periaatteitani vastaan. Asetan mielihalujeni vuoksi vaakalaudalle koko elinympäristöni, planeettani ja oman lajini sekä muiden lajien tulevaisuuden. Tuhoan itse itseni. Tällä tavoin minusta (tai kenestäkään meistä) ei jää jäljelle kuin lopullisen uppoamisen viimeinen pärskähdys.

Näen yhä mielessäni sähkösopimusmyyjän mulkoilemassa elämäni monimutkaista painolastia, matkalaukkuni metsänvihreää väriä. Kuormaa, jolla on neljä (toistaiseksi) hyvin rullaavaa pyörää, numeriallinen lukitusjärjestelmä ja teleskooppivedin. Se on paras matkalaukku, jonka olen koskaan omistanut. Kallein. Peikonlehtikuviainen. Jonotin sen Hullujen Päivien alennusmyynnistä. Laukun kultaiset vetoketjut antavat ylellisen tunteen ja laajentavat tavaratilan niin, että tuliaisten määrän voi halutessaan tuplata. Eikö se jo kerro, että ajattelen minä täällä muitakin?

Laukku lepää ruumassa. Sen sisällä on rullalle käärittyjä teknisiä vaatteita, luonnonkosmetiikkaa, minuuttikaurapuuroa ja ympäristöaiheisia kirjoja. Jokainen niistä on pakattu erilliseen muovipussiin. Olen varustautunut kaikkeen, myös veteen laskeu-

tumiseen. Vihreistä biopusseista ei ole sellaisessa tilanteessa apua.

Onnettomuuden mahdollisuus saa minut pohtimaan pelastumistani. Suljen silmäni ja yritän unohdtaa hetkeksi, että meren tila alapuolellani on paljon synkempi kuin oma tilani taivaalla. Haluan liittää pahimman ylitse. Luontosuhteessani täytyy olla jotain todella pahasti pielessä.

Lähestyn ensimmäistä välilaskupaikkaani. Sieltä minun on määrä jatkaa uudelleen ylös ja uudelleen alas ja toistaa samaa niin kauan kunnes saavutan määränpäni.

Minun on muututtava. Siitähän tässä on kyse. Lähdin matkalle nauttimaan vieraan maan kauneudesta ja tutkiskelemaan siinä sivussa itseäni, mutta tajuan nyt, että tärkein tehtäväni on pysäyttää tämän yhden hengen loistoristeilijän eteneminen. Sisälläni vellova ristiriita maailman pelastamisen ja tuhoamisen välillä ei ratkea ilman häpeällisten ajatusten totaalista läpivalaisua. Matkani tavoite on heittää ankkuri veteen ja sen jälkeen etsiä uusi kurssi ja parempi kartta. Minun on uudelleenkoulutettava itsestäni muutokseen kykenevä kapteeni, varmistettava keino selviytyä jäävuoreen törmäämisestä.

Näytti pahasti siltä, että en selviäisi haasteesta pelkästään matkakirjoja lukemalla, minun olisi tehtävä muutakin. Aion kokeilla kaikkia tarjolla olevia keinoja itsetuhoisen käytökseni parantamiseksi.

Tämä on tutkimusmatkani ihmissielun synkimään ytimeen.

*Googletin tänään »onko ihminen eliö?».
Mitä se kertoo lähtötilanteestani?*

I

1.

MUISTOILLA on saranat. Ne repsottavat auki kuin ovet, natischevat ja paukkuvat sijoillaan. Vanhat halkeamat aukeavat ammolleen lupaa kysymättä, vaativat astumaan sisään. Iskemään suoraan vereslihaan. Tökkäämään sormen vihreään avohaavaan.

Makaan hotellihuoneen sängyllä. Viimeisen 22 tunnin ajan ruumiini on antanut kaikkensa matkustamiselle. Repsotan aikavyöhykkeiden välillä. Jatkuvassa turbulenssissa lentämisen, jonoissa seisokelun, lentokenttäjunilla ajelun, matkatavaroiden odottelun ja neljällä eri kielialueella haahuilun jälkeen olen kuin laho puunrunko. Olisin ympäristöleni riski, jos seisaisin yhä pystyssä.

On vasta alkuiltä, mutta jokainen solu minussa vastustaa valveillaoloa. Tiedän, että olisi viisainta sinnitellä hereillä vielä ainakin kolme tai neljä tuntia. Vasta sitten voisin sulkea silmäni ja herätä uuteen aamuun tuorein ajatuksin.

Tartun yhteen matkalle raahaamistani kirjoista, *Kuoleman ja elämän kysymykseen*. Kuvittelen sen olevan matkalukemistoni kevyimmästä päästä. Eko-

logi Maria Katajavuori kirjoittaa teoksessa ihmis-
lajille luontaisesta itsetuhoisuudesta. Kirjassa sano-
taan, että itsetuhoisuus on yksilötasolla tapahtuvaa
toimintaa, joka huonontaa lopulta koko lajin edel-
lytyksiä selviytyä. Itsetuhoisilla lajeilla yksilötason
itsekkyyks ja yhteisön sisäinen kilvoittelu heikentä-
vät ajoittain yhteisiä elinolosuhteita. Tuhovoima
kasvaa, mitä useammat yksilöt toteuttavat itse-
tuhoviettiään samanaikaisesti.

Näen mielessäni Black Friday -alennusmyynnit,
ruuhkaiset lentokentät ja hampurilaisravintolat
– ihmiselle tyypilliset tuhoikäytöksen toteuttamis-
tilanteet. Ne ovat kulttuurimme rohkaisemia sir-
kushuveja, joiden keskiössä ovat yksilön mielihyvä,
onnistumisen tunne ja kilpailuvietti suhteessa mui-
hin. Mutta ketä vastaan me yhteisen edun kustan-
nuksella kilpailemme?

Psykologian näkökulmasta ihmisen itsetuhoista
käyttäytymistä pidetään häiriökäytöksenä, oireena
jostakin pinnan alla olevasta.

Onko minussa pinnanalaisuutta? Miten voi kai-
vautua mielen syvimpiin kerroksiin? Tunnenko
itseni läpikotaisin? Olenko minä syvällinen ihminen?

Koin herätyksen vuosi sitten ja vietin ennen mat-
kalle lähtöä monta kuukautta kirjojen parissa. Joka
paikassa uutisoitiin maapalloa uhkaavasta tuhosta:
ilmastonmuutoksen peruuttamattomista vaikutuk-
sista, joukkosukupuutosta ja luonnon monimuotoi-
suuden romahtamisesta. Internet oli pullollaan kes-

kustelua ja kannanottoja, joihin sekoittui politiikkaa ja syyllisten osoittelua. Nekin, jotka olivat aiemmin mehustelleet Facebookissa lomakuvillaan, kertoivat nyt matkustavansa aina ja mieluiten junalla ja poistavansa ystävistään jokaisen, joka haukkaisi pihviä tai astuisi jalallaan lentokoneeseen.

Ystäväpiirissäni ihmiset olivat yhä kovemmin tosissaan. Työpaikallani helsinkiläisessä markkinoitointitoimistossa laskettiin sähköpöytien ääressä hiilijalanjälkiä ja istutettiin internetin kautta puita sademetsiin. En halunnut jäädä ulkopuolelle meneillään olevasta. Ilmoitin itseni mukaan vegaanihaasteeseen ja ilmastomarssille, jotta kenellekään ei paljastuisi, että välttelin ympäristötuhon ajattelemista, koska se muistutti minua omasta syyllisyydestäni.

Minua hävetti, että tiesin asioista liian vähän. Aloin ahmia uutisia. Tätä aiemmin olin seurannut yhtä intensiivisesti vain gaalatilaisuuksien pukuloistoa, tosi-tv-tähtien ihmissuhdekiemuroita ja ilta-päivälehtien oikeudenkäyntiraportteja. Mutta nyt tiedostin, että maapalloa uhkasi ennennäkemätön katastrofi ja vaakalaudalla oli enemmän, minunkin elämäni. Siksi päätin etsiä käsiini kaiken tiedon meneillään olevasta.

Seisoin päiväkausia kirjastojen pystypöytäisillä hakukoneilla. Tutkin tiedejulkaisuja ja tutkimustuloksia. Pyörittelin käsissäni loputonta teoslistaa ja kiertelin lähikirjastoni hyllyjä kasvavan ahdistuksen vallassa. Kuormitin virkailijoita kysymyksilläni. Epätoivo kuului äänessäni, ja minua katsottiin kul-

mien alta tavoilla, joista saattoi päätellä, että olin muodostumassa vaivaksi. »Eikö teiltä todellakaan löydy selitystä sille, miksi etenemme ihmiskuntana kohti vääjäämätöntä tuhoa?»

Minusta tuli nopeasti melkoinen itseoppinut ympäristöasiantuntija. Kannoin oman korteni lisäksi kekoon sylillisen muitakin. Muistin muistuttaa lähipiiriäni kierrätyksen, kasvissyönnin ja hiili-dioksidipäästöjen vähentämisen tärkeydestä. Jaoin Facebookiin postauksia. Osallistuin Twitterissä väittelyihin. Käytin tunteja netissä tutkien, oliko ympäristöystävällisempää pestä tyhjä muovipakkaukset kylmällä vai kuumalla vedellä, juoksevassa vai altaaseen lasketussa vedessä ja kuinka purkit tuli pakata toistensa lomaan kierrätystä varten. Samaan aikaan, jossain syvällä liejuisessa sisimmässäni, halusin sortua. Halusin survoa kaikki roskat yhteen koriin, jotta joku polttaisi ne tuhkaksi puolestani. Niin tehtiin kaikkialla maailmassa joka tapauksessa.

Minulla oli selvästi ongelma. Pintani alla kupli jokin, joka sai sisäiset haluni riitelemään keskenään.

Kaikkialla puhuttiin luontosuhteesta. Se oli kuin verkko, johon yhä useampi ristiriita tuntui kiinnittyvän. Ymmärsin, ettei minulla ollut mitään hajua millainen luontosuhteeni oli, saati miten saisin siihen selvyuden. Tuskin edes tiesin, mitä luontosuhde tarkoitti. Oliko luontosuhde ongelma, jonka saattoi yhä korjata?

Lapsena ratkaisin Rubikin kuution siten, että irrotin sen sivuilta tarrat ja liimasin ne kylkiin

uudelleen värijärjestyksessä. Tämä tekniikka on edelleen keskeinen osa ongelmanratkaisutaitojani. Nyt vaikutti siltä, että olin jälleen monikulmaisen pulmapelin ääressä.

Jokin minussa itsessäni harasi muutosta vastaan. Vaikka hamusin kaikin voimin oikeaoppista elämäntapaa, epätoivoni kasvoi. Mitä enemmän tiesin, sitä pahemmalta tulevaisuus näytti. Käänteisellä tavalla juuri se ajoi minua haaveilemaan ulkomaanmatkoista (kiellettyä!), uusista vaatteista (kiellettyä!) ja omaan autoon liittyvästä vapaudesta (kiellettyä!). Mitä enemmän luin ja opiskelin, sitä isommaksi ahdistus voimistui. Mitä enemmän maapallon tuhoutumista ajattelin, sitä varmemmin elämäni leimasi tuntematon kaipuu ja pelko kaiken päättymisestä. Mikä tahansa hetki saattoi olla viimeiseni, halusinko elää sen kärvistellen?

Matkalle lähteminen tuntui täydelliseltä ratkaisulta. Kaipasin hengähdystaukoa maailmanlopun ajattelusta ja ympäristöön liittyvästä ahdistuksesta. Halusin tutkiskella ajatuksiani rauhassa kaukaisen maan kauniita maisemia vasten. Ymmärsin kuitenkin, että niin kauan kun päästäisin itseni (tässäkin) helpolla, en tulisi pääsemään selville ongelmieni alkulähteestä, luontosuhteestani. Luotin että Japani tarjoaisi minulle vastauksia, sillä sen luonto oli kuvien perusteella upea ja helposti lähestyttävä. Varminta olisi kaivautua matkalla suoraan luontosuhteeni ytimeen, oli se sitten miten likainen tahansa. Vain siten voisin ymmärtää, mikä minua

ajaa toimimaan omaa ja koko maapallon parasta vastaan.

Katselen verhojen raosta avautuvaa rajattua näky-
mää. Eri korkuisten talojen katot jatkuvat sil-
mäkantamattomiin. Taustalla suuret valomai-
nokset värittävät horisontissa Tokion taivasta.
Hotellini sijaitsee Asakusan entisessä työläiskau-
punginosassa. Sen vanhat räystäiden varjostamat
puutalot vaikuttavat unohtuneen modernien torni-
talojen jalkoihin. Mietin, eläkö puiden viisaus yhä
rakennusten rapistuvissa pinnoissa. Tiedostavatko
ne oman väistämättä lähestyvän tuhonsa?

Kuvittelen astuvani ulos hotellihuoneesta, tien yli
hämärälle kapealle kujalle. Tahdon painaa sormeni
muinaisen puun pintaan ja silittää sen säikeitä. Tun-
nustaa, että minuakin kalvaa epämääräinen huoli
tulevaisuudesta. Luonnollinen tuhomme on etu-
käteen määriteltä. Kumpikaan meistä ei halua palaa
hengiltä tai murskautua maan tasalle, saati tulla
ennenaikaisesti korvatuksi uudella ja tasareunaisella.

Jossain natisee ja pelästyn. Ilmastointilaite käyn-
nistyy itseksensä. Hiljennän masiinan kaukosäätii-
mellä ja suljen silmäni, mutta näen edelleen. Luo-
mien taa patoutunut ikaikainen vesi lähtee liik-
keelle. Tämän täytyy olla väsymystä tai allergiaa.
Jokin osa minussa nousee yhä taistelemaan, sillä
en halua luovuttaa unelle enkä tunteelle. Tapailen
puhelimellani Googlen hakukenttään »koivualler-
gian oireet».

Kun isä ottaa itseltään hengen, tytär ei ole yllättynyt. Hän tunnistaa itsessään saman tuhovietin, jonka kanssa isä ikänsä kamppaili. Surutyö nivoutuu yhteen ympäristöahdistuksen kanssa ja saa päähenkilön selvittämään, miksi toimimme omaa parastamme vastaan yksilöinä ja ihmiskuntana. Alkaa armoton itsetutkiskelun matka. Miksi puheet ja teot eivät kohtaa? Miksi arvot ja toiminta ovat ristiriidassa? Mikä luontosuhteessamme on vialla?

Yhden puun tuho pureutuu ihmislajille ominaiseen tuhokäytökseen ja etsii siitä ulospääsyä YouTube-videoiden, maksullisten vihahuoneiden ja japanilaisen metsäterapian avulla. Ympäristön tilaa ja tulevaisuutta vasten peilautuvat niin Kardashianien täydelliset pihanurmet, lentomat kustamisen ristiriitaisuus, kulttuuriset vedenpaisumusmyytit kuin oman vanhemman itsemurhakin.

Yhden puun tuho ravistelee arkisia tottumuksiamme ja luontosuhteeseemme liittyvää häpeää.

9 789510 466988

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-46698-8